

2 1 d'abril del 1991. A la sala d'actes de l'ajuntament d'Alpicat es presentava un llibre llargament esperat: *Alpicat: recull històric*, de l'aleshores joveníssim historiador local Fabià Corretgé i Blasi. Mai, abans, cap estudiós s'havia encarat de forma monogràfica amb la història del poble i, per tant, l'esdeveniment mereixia totes les atencions institucionals i populars.

Però aquell dia el poble estava commogut també per un altre motiu. Durant la matinada, i sense avisar, una de les gelades més cruels que es recorden va fer estralls en les plantacions de fruiters de la zona. Els termòmetres havien baixat, aquella nit, dels quatre graus sota zero durant molta estona. A finals d'abril la major part del fruit ja està format i el desastre, doncs, va ser absolut.

Aquell dia, per tant, van coincidir dos fets que, sense tindre cap relació, poden simbolitzar la frontera entre l'abans i el després de l'explosió demogràfica i urbanística que, els últims vint anys, han fet d'Alpicat un poble molt diferent del que havia estat.

Casualitat o no, *Alpicat: recull històric* apareixia en aquell moment crucial. Havien calgut

segles per arribar als poc més de dos mil habitants –la major part pagesos– que hi havia aleshores, i en canvi en menys d'un parell de dècades aquell nombre s'havia de doblar de llarg. Al mateix temps, la xifra de pagesos, víctimes aquell dia d'una de tantes inclemències, ha quedat amb el temps reduïda a la meitat. És com si Corretgé hagués endevinat que a partir d'aleshores –finals dels anys vuitanta i principis dels noranta– al poble li tocava d'experimentar un canvi transcendental que havia de transformar-lo de cap a peus i, conscient d'això, s'hagués proposat aixecar acta d'un món que desapareixia, colgat sota l'asfalt, el ciment i les zones enjardinades. I és com si el clima, erigint-se en oracle dels nous temps, hagués predit als propietaris del terme que el que convenia ja no era plantar fruita dolça, sinó cases adossades.

Han passat disset anys, des d'aleshores, i algunes coses no han canviat: les gelades, com les pedregades i els preus baixos, continuen sacsejant el camp un any darrere l'altre... i els pagesos –que ara tot just representen un 15% de la població, lluny del 50% de fa vint anys– se'n continuen lamentant. D'altres coses, per

CASES CLÒNIQUES. Les noves urbanitzacions d'Alpicat les formen cases idèntiques entre si. Val a dir, però, que aquestes zones residencials inspiren una confortable sensació de benestar.

contra, han canviat de manera radical. I una de les que més ho ha fet és la fesomia física i humana del poble: els carrers i la gent.

LA TRANSFORMACIÓ

Els pobles dels nostres padrins, els dels nostres pares i, fins i tot, els de la nostra infantesa, poca cosa tenen a veure amb l'aspecte que presenten actualment. I amb això ningú no diu que aquells microcosmos de carrers sense asfaltar, de xiquets campant lliurement, de vells asseguts sobre pedrissos amb un caliquenyo als llavis, fossin millors... Però és innegable que en el cas d'alguns pobles de l'extraradi lleidatà (Alpicat, Torrefarrera, Rosselló, Alcarràs, Artesa...), el canvi ha anat més enllà: afecta la demografia, la fesomia social i l'estructura urbana de tal manera que es pot pensar que s'ha vist alterada la mateixa condició rural, amb tot el que això implica pel que fa a costums, convivència o, fins i tot, identitat.

Moltes de les pèrdues i desaparicions, com ja hem insinuat, no tenen res a veure amb l'esclatant florida demogràfica dels últims anys, sinó amb el progrés i amb la modernitat, que han esborrat del mapa (també allà on la po-

